

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE
od 8. rujna 2016.¹

Predmet C-365/15

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
protiv
Hauptzollamt Bielefeld**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu, Njemačka))

„Carinska unija i zajednička carinska tarifa – Povrat uvoznih carina – Ništavost Uredbe o uspostavi antidampinške pristojbe – Valjanost članka 241. Carinskog zakonika – Primjenjivost Carinskog zakonika – Obveza plaćanja kamata”“

1. Nakon poništenja obračuna antidampinških pristojbi na uvoz obuće podrijetlom iz Kine i Vijetnama i nakon što je Sud uredbu kojom su te pristojbe uspostavljene proglasio nevažećom², njemačka carinska uprava vratila je iznos koji je poduzetnik uvoznik nepropisno uplatio. Ta je ista uprava, međutim, vraćeni iznos odbila uvećati za kamate koje je navedeni poduzetnik zahtijevao od datuma uplate glavnice.
2. Spor između uvoznika i njemačke carinske uprave treba riješiti Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu, Njemačka), koji od Suda, putem zahtjeva za prethodnu odluku, traži tumačenje pravnih pravila Unije koja uređuju to područje.
3. Konkretno, carinska je uprava odbila isplatiti tražene kamate pozivajući se na članak 241. Carinskog zakonika Zajednice³ u vezi s nacionalnim pravilom koje dospijeće tih kamata priznaje samo od dana kada ih se zatraži sudskim putem. Njemačka tijela navode da se njihovo odbijanje uvoznikova zahtjeva temelji na zajedničkoj primjeni obiju odredaba.
4. Ustaljena je sudska praksa Suda da načelno, ako carinska uprava treba vratiti prihode koje je primila protivno pravu Unije, vraćeni se iznosi trebaju uvećati za odgovarajuće kamate od datuma na koji je izvršena nepropisna uplata. Međutim, članak 241. Carinskog zakonika isključuje (uz određene iznimke) plaćanje kamata ako carinska tijela trebaju vratiti uvozne carine.
5. Prethodni se postupak u velikoj mjeri usredotočuje na sukob između općeg pravila (u korist plaćanja kamata) i pojedinačne odredbe (koja se protivi tom plaćanju), a u okviru kojeg se i dovodi u pitanje valjanost članka 241. Carinskog zakonika zbog moguće neusklađenosti s općim načelom prava Europske unije, koje je utvrđeno sudskom praksom Suda.

1 — Izvorni jezik: španjolski

2 — Uredba Vijeća (EZ) br. 1472/2006 od 5. listopada 2006. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz određene obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama (SL 2006., L 275, str. 1.) [neslužbeni prijevod]

3 — Uredba Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (u daljnjem tekstu: Carinski zakonik) (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.)

6. Taj spor vuče korijene još iz rasprave koja seže u stoljetnu povijest zakonskih kamata, odnosno kamata koje nisu dogovorile stranke, nego koje su nametnute *ex lege*. Čini se da tragovi negdašnjeg odlomka iz Pavlove knjige o kamatama, *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sep ipse accipit*⁴, sadržanog u Pandektama, još uvijek odjekuju u pravnim tekstovima koji primjenjuju to davno razlikovanje, ovisno o tome je li riječ o obvezama na teret ili u korist Porezne uprave.

I – Pravni okvir

Pravo Unije

Carinski zakonik

7. U skladu s člankom 236. stavkom 1.:

„Uvozne ili izvozne carine vraćaju se do iznosa za koji se dokaže da u trenutku plaćanja iznos tih carina nije bio zakonski utemeljen ili da je iznos uknjižen protivno članku 220. stavku 2.

[...]”

8. U skladu s člankom 241.:

„Ako nadležna tijela vrate iznose uvoznih ili izvoznih carina ili kreditnih kamata, odnosno zatezних kamata koje su obračunala prilikom naplate tih carina, to ne dovodi do plaćanja kamata od strane tih tijela. Međutim, kamate se plaćaju:

- kad odluka o usvojenom zahtjevu za povratom ne bude provedena u roku od tri mjeseca od dana donošenja te odluke,
- kad je to propisano nacionalnim odredbama.

[...]”

Uredba br. 1472/2006

9. U skladu s člankom 1. stavcima 1. i 4.:

„1. Ovime se uvodi konačna antidampinška pristojba na uvoz obuće s gornjištima od kože ili umjetne kože, isključujući sportsku obuću, obuću koja uključuje posebnu tehnologiju, papuče i ostalu kućnu obuću i obuću sa zaštitnom kapicom podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama koja potpada pod oznake [kombinirane nomenklature]: [...]

[...]

4. Osim ako je drukčije određeno, primjenjuju se važeće odredbe o carinskim pristojbama.” [neslužbeni prijevod]

4 — Porezna uprava ne plaća kamate za svoje ugovore, ali ih plaća ako ih prima, u: *Liber singularis de usuris*, Paulus, D.22.1.17.5. Izraz ugovori, u tom kontekstu, ima značenje obveznih odnosa, kao što proizlazi iz ostatka Pavlove rečenice.

Njemačko pravo

Abgabenordnung (njemački Porezni zakonik, u daljnjem tekstu: AO)

10. U skladu s člankom 1. stavcima 1. i 3.:

„1. Ovaj zakonik primjenjuje se na sva davanja, uključujući porezne odbitke, uređena njemačkim saveznom pravom ili pravom Europske unije, pod uvjetom da njima upravljaju nacionalna ili regionalna porezna tijela, pri čemu je njegova primjena uvjetovana isključivo pravom Europske unije [...].

3. Ne dovodeći u pitanje pravo Europske unije, odredbe ovog zakonika primjenjuju se mutatis mutandis na druge dodatne porezne obveze [...].”

11. Članak 3. stavci 3. i 4. predviđaju:

„3. U skladu s člankom 4. stavcima 10. i 11. Carinskog zakonika, uvozne i izvozne carine smatraju se porezima u smislu ovog zakonika.

4. Dodatna porezna davanja znače [...] kamate (članci 233. do 237.), [...] i kamate u smislu Carinskog zakonika [...].”

12. Članak 37. stavci 1. i 2. navode:

„1. Pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze uključuju [...] zahtjev za povrat u skladu sa stavkom 2. [...].

2. Ako je porez ili pristojba [...] plaćena ili vraćena bez pravne osnove, osoba na čiji je račun plaćanje izvršeno ima pravo na povrat od primatelja plaćenog ili vraćenog iznosa [...].”

13. Članak 233. utvrđuje:

„Kamate na pristojbe koje proizlaze iz porezne obveze (članak 37.) obračunavaju se samo kada je to propisano zakonom [...].”

14. U skladu s člankom 236. stavkom 1.:

„1. Ako se primijenjeni porez umanji ili odbije na temelju pravomoćne presude ili kao posljedica takve presude, kamate se obračunavaju na iznos koji treba vratiti ili odbiti od dana pokretanja postupka do dana isplate, osim u slučaju iz stavka 3. [...].”

II – Činjenice u glavnom postupku i prethodno pitanje

15. U razdoblju od 2006. do 2012. Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (u daljnjem tekstu: Wortmann) u svoje je ime pustio u slobodan promet robu svojih društava kćeri uskladištenu u carinskom skladištu. Radilo se o obući s gornjištem od kože, podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama, kupljenoj od dobavljača Brosmann Footwear (HK) Ltd. (u daljnjem tekstu: Brosmann) i proizvođača Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd. (u daljnjem tekstu: Seasonable).

16. Hauptzollamt Bielefeld (Carinarnica u Bielefeldu, Njemačka) zahtijevao je od Wortmanna, u skladu s Uredbom br. 1472/2006, plaćanje antidampinške pristojbe. To je društvo, oslanjajući se na dva predmeta u kojima je Sud tek trebao donijeti presudu (žalbe C-247/10 P⁵ i C-249/10 P⁶), od 22. srpnja 2010. podnijelo nekoliko zahtjeva za povrat antidampinških pristojbi plaćenih od 2006.

17. Sud je u svojoj presudi Brosmann⁷ poništio Uredbu br. 1472/2006 „u dijelu u kojem se odnosi na Brosmann Footwear (HK), Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, [...]”.

18. Na temelju te presude carinarnica u Bielefeldu odlukom od 17. travnja 2013. vratila je Wortmannu antidampinške pristojbe za 2007. (61 895,49 €) i 2008. (92 870,62 €).

19. Wortmann je 29. studenoga 2013. zatražio isplatu kamata za svaki od tih povrata od trenutka kada je platio antidampinške pristojbe. Carinska je uprava odbila taj zahtjev jer je smatrala da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 241. Carinskog zakonika: nije prošlo tri mjeseca za provedbu odobrenog povrata, dok njemačko zakonodavstvo predviđa pravo na obračun kamata samo od datuma podnošenja sudskog zahtjeva.

20. Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu), pred kojim je podnesena tužba protiv odbijanja isplate kamata, načelno smatra da se one u skladu s člankom 241. Carinskog zakonika ne trebaju isplatiti pa bi se tužbeni zahtjev mogao temeljiti samo na pravnim pravilima nacionalnog prava koja isključivo priznaju pravo da se kamate koje proizlaze iz porezne obveze zahtijevaju od trenutka podnošenja sudskog zahtjeva (članci 233. i 236. AO-a).

21. Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu), međutim, dvoji u vezi s time je li to odbijanje sukladno općim načelima prava Unije sadržanima u sudskoj praksi Suda, u skladu s kojom pravo na povrat nije ograničeno na nepropisno stečena davanja, nego i na iznose plaćene toj državi ili iznose koje je ta država zadržala u izravnoj vezi s tim davanjima. To se konkretno odnosi na gubitke nastale zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima povodom prethodno obračunatog poreza⁸. Države članice stoga, u skladu s pravom Unije, trebaju vratiti iznose stečene protivno tom pravu uvećano za kamate.

22. U tom kontekstu, Sudu upućuje sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članak 241. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice tumačiti na način da uzimajući u obzir načelo djelotvornosti prava Unije nacionalno pravo na koje se ondje upućuje mora predvidjeti obvezu plaćanja kamata na iznose vraćenih uvoznih carina za razdoblje od trenutka kada su te carine plaćene do isplate iznosa povrata čak i u slučajevima u kojima tužba radi ostvarenja prava na povrat nije podnesena nacionalnom sudu?”

III – Postupak pred Sudom i argumenti stranaka

A – Postupak

23. Tajništvo Suda zaprimilo je odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku 14. srpnja 2015.

24. Pisana očitovanja, u roku navedenom u članku 23. drugom stavku Statuta Suda, podnijeli su Wortmann, carinarnica u Bielefeldu, njemačka i talijanska vlada te Europska komisija.

5 — Presuda od 15. studenoga 2012., Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (EU:C:2012:710)

6 — Presuda od 2. veljače 2012., Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, u daljnjem tekstu: presuda Brosmann, EU:C:2012:53)

7 — Predmet Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53)

8 — Presuda od 18. travnja 2013., Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250), t. 20. i slj.

25. U skladu s člankom 24. drugim stavkom Statuta Suda, Sud je Vijeću odlučio uputiti pitanje na koje se mora odgovoriti pisanim putem, a u kojem ga poziva da iznese svoje stajalište o valjanosti članka 241. Carinskog zakonika u vezi sa sudskom praksom Suda, u skladu s kojom iz prava Unije proizlazi načelo da države članice imaju obvezu vratiti, zajedno s kamatama, iznos porezâ plaćenih na temelju povrede prava Unije⁹. Vijeće je odgovorilo 2. svibnja 2016.

26. Komisija je 13. svibnja 2016. dostavila dokumentaciju u vezi s postupkom sastavljanja Uredbe (EEZ) br. 1854/89¹⁰, kako bi ju se priopćilo strankama i kako bi se o njoj raspravljalo na raspravi, kao što je to i bio slučaj.

27. Nakon što je rasprava zakazana, stranke su bile pozvane da, u skladu s člankom 61. stavkom 2. Poslovnika Suda, svoja izlaganja usredotoče na mogućnost usklađivanja članka 241. Carinskog zakonika sa sudskom praksom Suda navedenom u pitanju upućenom Vijeću, kao i, ovisno o slučaju, na valjanost te odredbe.

28. Rasprava na kojoj su prisustvovali Wortmann, carinarnica u Bielefeldu, njemačka vlada, Europska komisija i Vijeće održana je 25. svibnja 2016.

B – Sažetak očitovanja stranaka

29. Wortmann smatra da obveza plaćanja kamata kao posljedica poništenja Uredbe br. 1472/2006 na temelju presude Brosmann ne proizlazi iz primjene Carinskog zakonika, nego izravno iz primjene primarnog prava Unije; posebice, općeg načela koje je razvio i predvidio Sud, s jedne strane, i čitanja navedene presude u skladu s člankom 266. UFEU-a, iz kojeg proizlazi pravo na ukidanje svih posljedica proizašlih iz primjene nekog akta koji je Sud proglasio nezakonitim, s učinkom *ex tunc*, s druge strane.

30. Wortmann navodi da se može izravno pozvati na presudu Brosmann kao uvoznik obuće koju su mu isporučili njegovi dobavljači Brosmann i Seasonable te da načelo lojalne suradnje iz članka 4. stavka 3. UEU-a nalaže potpuni povrat, uključujući kamate, nepropisno stečenih antidampinških pristojbi koje su bile predmet te presude, s obzirom na to da je riječ o vlastitim sredstvima Europske unije stečenim posredovanjem carinskih tijela država članica.

31. U konačnici, Wortmann predlaže da Sud sucu *a quo* odgovori da se članak 241. Carinskog zakonika ne primjenjuje i da uvoznik koji je platio antidampinške pristojbe, na temelju uredbe koju je Sud poništio, ima pravo na povrat plaćenih iznosa kao i pripadajućih kamata od datuma plaćanja do datuma njihova potpuna povrata. Za slučaj da Sud odluči da se članak 241. Carinskog zakonika primjenjuje, Wortmann predlaže da ga se tumači u smislu da nacionalno pravo, na koje upućuje taj članak, predviđa plaćanje kamata na vraćene uvozne carine, čak i ako nije pokrenut postupak pred nacionalnim sudom.

32. Carinarnica u Bielefeldu, njemačka vlada i Komisija smatraju da u glavnom postupku nisu ispunjene pretpostavke ni za jedno od dvaju izuzeća iz članka 241. Carinskog zakonika. Ta odredba prava Unije isključuje primjenu načela djelotvornosti, iako državama članicama dodjeljuje ovlast uspostave različitog sustava, kao izuzeće od općeg načela izostanka obveze plaćanja kamata.

33. Konkretno, carinarnica u Bielefeldu smatra da se članak 241. Carinskog zakonika ne može tumačiti na način da nacionalno pravo, na koje se ondje upućuje, nužno mora predvidjeti plaćanje kamata na vraćene iznose za nepropisno plaćene uvozne carine.

9 — Komunikacija od 6. travnja 2016.

10 — Uredba Vijeća od 14. lipnja 1989. o knjiženju i uvjetima plaćanja iznosa uvoznih ili izvoznih carina koji proizlaze iz carinskog duga (SL 1989., L 186, str. 1.) [neslužbeni prijevod]

34. Njemačka vlada zagovara tezu sličnu onoj carinarnice u Bielefeldu, tvrdeći osim toga da niječan odgovor na prethodno pitanje potvrđuju sljedeći razlozi:

- novi Carinski zakonik¹¹ ukida izuzeće koje bi odgovaralo mogućim pravilima utvrđenima u nacionalnim zakonodavstvima, što dodatno ograničava isplatu kamata u slučaju povrata;
- oslobođenje od plaćanja kamata, u skladu s člankom 241. Carinskog zakonika, opravdano je mehanizmom početnog obračuna carinskih pristojbi, koji omogućava trenutačnu raspoloživost robe za njezino puštanje u poslovni promet.

35. Talijanska vlada smatra da svaki povrat nepropisnih prihoda zahtijeva prethodno podnošenje zahtjeva, zbog čega bi se kamate mogle priznati samo od datuma tog zahtjeva. Nacionalno pravilo koje sadržava takvu odredbu nije protivno pravu Unije. Sudska praksa Suda u predmetima Littlewood Retail i dr. i Irimie¹² ne može se prenijeti na ovaj predmet jer se u njemu radi o antidampinškim pristojbama obračunatima na temelju uredbe Vijeća koja je u trenutku plaćanja bila potpuno valjana i učinkovita, a koju je Sud naknadno poništio. Dodaje da su njemačka tijela, kako bi provjerila mogu li se učinci presude Brosmann primijeniti na Wortmann, trebala provesti ocjenu posebnih okolnosti vezano za tog poduzetnika, zbog čega se pravo na povrat temeljilo na zahtjevu za povrat plaćenih pristojbi.

36. U konačnici, talijanska vlada naglašava da se povreda koja dovodi do prava na povrat u ovom predmetu ne može pripisati državama članicama, nego institucijama Unije. Stoga predlaže Sudu da, ako odluči primijeniti sudsku praksu iz predmeta Irimie¹³, presudi da dotična država članica može pokrenuti postupak protiv odgovorne institucije EU-a kako bi od nje zahtijevala povrat dodatnih troškova koje je ta država članica trebala snositi.

37. Komisija prije navedenim argumentima dodaje da kompenzacijske kamate valja razlikovati od zatezних kamata kao i uzeti u obzir zabranu stjecanja bez osnove. Smatra da je sudska praksa u vezi s pravom na podnošenje zahtjeva za kamate¹⁴ donesena u predmetima u kojima je nacionalno pravilo kršilo pravo Unije i u kojima su tužitelji, osim toga, dokazali pretrpljene štete. Plaćanje kompenzacijskih kamata, o kojima bi u spornom predmetu bila riječ, podrazumijeva to da osoba koja ih zahtijeva podastre konkretan dokaz o pretrpljenoj šteti.

38. Komisija podredno navodi da se Wortmann, u prilog svojim zahtjevima, ne može pozvati na članak 266. UFEU-a s obzirom na to da: a) nije sudjelovao u postupku koji se vodio pred sudovima Unije, a u kojem je donesena presuda Brosmann i b) zatezne kamate obračunate na temelju članka 266. UFEU-a primjenjuju se samo od trenutka donošenja navedene presude. Kompenzacijske bi se kamate pak mogle zahtijevati tužbom zbog izvanugovorne odgovornosti za štetu protiv Vijeća i Komisije.

11 — Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1.), članak 116. stavak 6.

12 — Presuda od 19. srpnja 2012., Littlewoods Retail i dr. (C-591/10, EU:C:2012:478) i presuda od 18. travnja 2013., Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250)

13 — Presuda od 18. travnja 2013. (C-565/11, EU:C:2013:250)

14 — Presuda od 8. ožujka 2001., Metallgesellschaft i dr. (C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134), t. 83. i 87. do 95.; presuda od 12. prosinca 2006., Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774), t. 197. do 220.; presuda od 19. srpnja 2012., Littlewoods Retail i dr. (C-591/10, EU:C:2012:478), t. 22. do 34. i presuda od 18. travnja 2013., Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250), t. 16. do 29.

39. Kad je riječ o mogućoj povredi propisa više razine temeljem članka 241. Carinskog zakonika¹⁵, Komisija ističe da nacionalni sudac nije doveo u pitanje valjanost potonjeg članka. Osim toga, smatra da zakonodavac Unije raspolaže marginom prosudbe koju nije prekoračio jer nepriznavanje prava na isplatu kamata na preplaćene iznose pretpostavlja pravednu ravnotežu: uvoznik uživa trenutačnu raspoloživost robe pristajući zauzvrat na neisplatu kamata za moguće preplaćene iznose.

40. Komisija navodi da, u slučaju da Sud odluči da treba isplaćivati kamate na iznose koji su predmet povrata, u obzir treba uzeti sljedeće: a) pravo na isplatu kompenzacijskih kamata zahtijeva dokaz o stvarnoj šteti, koji u ovom slučaju ne postoji jer uvoznik, u okviru sustava, iznos antidampinške pristojbe prenosi na kupca; b) carinska uprava od koje se zahtijevaju kamate mogla bi se pozvati na stjecanje bez osnove uvoznika¹⁶ i c) u slučaju izostanka pravnih pravila Unije, na nacionalnom je zakonodavstvu da riješi sva dodatna pitanja povezana s povratom nepropisno stečenih prihoda, uključujući plaćanje kamata, njihovih kamatnih stopa i datume obračuna.

41. U konačnici, Komisija smatra da članak 241. Carinskog zakonika isključuje mogućnost plaćanja kompenzacijskih kamata temeljem nepropisne naplate antidampinških pristojbi, osim ako nacionalno zakonodavstvo priznaje to pravo. Navedeno nacionalno zakonodavstvo ne mora nužno predviđati obvezu isplate kamata na vraćene uvozne carine za razdoblje od datuma plaćanja tih carina do datuma njihova povrata ako prethodno nije podnesen sudski zahtjev.

42. Vijeće zagovara valjanost članka 241. Carinskog zakonika oslanjajući se na njegov povijesni nastanak. Tvrdi da sudska praksa Suda navedena u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku nije primjenjiva na ovaj slučaj jer uzima u obzir situacije koje nisu uređene pravom Unije. Suprotno tomu, u ovom postupku postoji izričita odredba u vezi s obračunom kamata, članak 241. Carinskog zakonika, koji odražava ravnotežu koju je zakonodavac Unije želio održati između carinskih tijela i uvoznika. Podredno predlaže da se taj članak 241. tumači u skladu s primarnim pravom, kako bi se zaključilo da bi nacionalne odredbe trebale predviđati plaćanje tih kamata.

IV – Ocjena

43. Kao prvo, valja razjasniti sve dvojbe o povezanosti Carinskog zakonika s ovim sporom. S jedne strane, Uredba br. 1472/2006 izričito upućuje na taj zakonik time što utvrđuje antidampinške pristojbe na uvoz obuće¹⁷. S druge strane, mehanizam obračuna antidampinških pristojbi u biti se oslanja na strukturu obračuna carinskih tarifa¹⁸, na način da se one, iako se razlikuju od carinskih pristojbi, zapravo ne mogu razdvojiti od Carinskog zakonika¹⁹.

44. Osim toga smatram da je to pitanje implicitno riješeno u sudskoj praksi Suda²⁰, u skladu s kojom Carinski zakonik pruža smjernice za vraćanje antidampinških pristojbi.

15 — Komisija se na raspravi izjasnila u korist valjanosti članka 241. Carinskog zakonika, pozivajući se na njegovo sastavljanje i na pretpostavke pod kojima, prema njezinu mišljenju, nastaje obveza plaćanja kamata, među kojima je i pretpostavka dokazivanja štete. Prihvatila je da bi, u konačnici, trebala postojati mogućnost tumačenja tog članka u skladu s pravom Unije.

16 — Presuda od 9. studenoga 1983., *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318), t. 13.

17 — Vidjeti članak 1. stavak 4. Uredbe br. 1472/2006, naveden u točki 9.

18 — U konkretnom slučaju pristojbi iz Uredbe br. 1472/2006, pristojbe su utvrđene kao postotak na tarifu. Prije njihova obračuna stoga je primijenjena carinska vrijednost odgovarajuće stope za utvrđivanje kvote. Zatim je na tu carinsku stopu dodan postotak koji odgovara antidampinškoj pristojbi (članak 1. stavak 3. Uredbe br. 1472/2006).

19 — Formalni izraz antidampinške pristojbe oslanja se na nomenklaturu jedinstvenog carinskog označivanja dodavanjem četiriju alfanumeričkih znakova oznakama kombinirane nomenklature (dodatna oznaka Taric). Uredba Vijeća (EEZ) br. 2658/87 od 23. srpnja 1987. o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi (SL 1987., L 256, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 12., str. 3.) odnosi se na takozvane „podbrojeve TARIC” i upućuje na Prilog II. u čijoj se točki 4. spominju antidampinške pristojbe.

20 — U tom smislu vidjeti presudu od 27. rujna 2007., *Ikea Wholesale* (C-351/04, EU:C:2007:547); presudu od 14. lipnja 2012., *CIVAD* (C-533/10, EU:C:2012:347) i presudu od 4. veljače 2016., *C & J Clark International* (C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74). Sud je u tim predmetima smatrao da se antidampinške pristojbe plaćene u skladu s Uredbom koja je poništena zakonski ne duguju, u smislu članka 236. stavka 1. Carinskog zakonika, te da valja tumačiti članak 236. stavak 2. navedenog zakonika jer je on relevantan za razjašnjenje toga treba li izvršiti povrat ili ne.

45. Sudu na raspolaganju stoje tri mogućnosti u vezi s primjenom članka 241. Carinskog zakonika na predmetni slučaj. Prva bi išla u prilog njegovu „linearnom“ tumačenju, na temelju kojeg bi prednost imalo opće pravilo (odnosno, odbilo bi se plaćanje kamata) jer nije ispunjeno nijedno od dvaju izuzeća predviđenih tim člankom. Druga bi išla u prilog tomu da se utvrdi da je, upravo zbog njegove prohibitivne prirode plaćanja dodatnih kamata na povrat glavnice iznosa, pravilo umetnuto u tu odredbu protivno temeljnom načelu prava Unije i stoga nevaljano. Treća bi išla u prilog slojevitijem čitanju članka 241. Carinskog zakonika, koje bi iz njegova područja primjene isključilo činjenična stanja kao što je to predmetno, u kojima je povrat antidampinških pristojbi naložen uslijed prethodnog proglašenja ništavosti normativnog akta kojim su uspostavljene.

46. Smatram da je treća mogućnost najprikladnija u predmetnim okolnostima i to zbog razloga koje ću navesti u nastavku. Članak 241. Carinskog zakonika uređuje „uobičajene“ situacije u kojima se obračun (uključujući obračun antidampinških pristojbi) poništava zbog povreda u konkretizaciji pojedinačnih elemenata carinskog duga²¹. Međutim, smatram da ne predviđa slučajeve u kojima je povrat nepropisnih plaćanja koje su izvršili uvoznici posljedica proglašenja ništavosti uredbe kojom je uvedena obveza izvršenja tih plaćanja.

47. Čini mi se da je za otkrivanje razloga na kojima počiva opće pravilo (koje se protivi plaćanju kamata na povrat carinskih pristojbi) prikladno posvetiti pozornost nastanku tog pravila, u skladu s dokumentacijom koju je dostavila Komisija i o kojoj se govorilo na raspravi.

48. Na temelju te dokumentacije moguće je pokazati da se članak 241. Carinskog zakonika temelji na članku 17.a Uredbe (EEZ) br. 1430/79²², koji je uključen u članak 25. stavak 3. Uredbe br. 1854/89. Uvodna izjava 6. potonje uredbe, u skladu s nacrtom koji je sastavila radna skupina Vijeća za gospodarska pitanja na zasjedanjima od 11. i 12. ožujka 1986., sadržavala je dvije rečenice koje su uklonjene na temelju *corrigenduma* Vijeća od 28. studenoga 1988. kojim je usvojen konačan tekst²³. Ipak, unatoč uklanjanju tih rečenica, zaključuje se da se pravilom željela uspostaviti određena uravnoteženost između situacije gospodarskih subjekata i situacije carinske uprave u pogledu obračuna kamata, u slučaju kasnije izmjene, u bilo kojem smislu, prvotnoga obračuna zbog pogrešaka koje je mogla počinuti s obzirom na hitnost sustava puštanja u slobodan promet.

49. Tekst uvodne izjave, koja pojašnjava stvarno značenje te odredbe, stavlja umiješane stranke u razuman položaj ravnoteže. Tijek postupka početnog utvrđivanja carinskog duga počiva na toliko osjetljivoj osnovi da je, ako ga je *naknadno* potrebno ispraviti kako zbog previsokog ili preniskog iznosa, opravdano da ni carinska uprava ni porezni obveznik, u pravilu, nisu dužni plaćati kamate tijekom (kratkog) prijelaznog razdoblja.

50. Sâma Komisija priznaje da carinska uprava u nekim slučajevima ne pregledava robu prije njezina puštanja u promet, nego da tek naknadno izvršava nadzor nad zakonitošću uvoza. Ako u tom kasnijem razdoblju valja izvršiti novi obračun, on može dovesti do toga da uvoznik treba platiti iznose koje dotad nije podmirio (početni obračun uz preniski iznos) i do toga da carinska uprava mora vratiti preplaćeni iznos, i to u oba slučaja bez kamata.

21 — Komisija ih je na raspravi kvalificirala kao „tehničke povrede“.

22 — Uredba Vijeća od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina (SL 1979., L 175, str. 1.) [neslužbeni prijevod]

23 — Uvodna izjava, u kojoj ističem uklonjene rečenice, predviđala je sljedeće: „[...] budući da se poslovni promet neprestano razvija i da postoji potreba za što skorijim puštanjem robe u promet, metode kontrole carinskih službi prilagodile su se na način da navedene službe samo u vrlo ograničenom broju slučajeva robu provjeravaju prije nego što odobre njezino puštanje u promet; da je nadzor nad zakonitošću uvoza i izvoza stoga odgođen i da se u većini slučajeva sastoji od revizijskog nadzora koji može dovesti do naknadnog plaćanja dodatnih iznosa carina; da osoba koja je obvezna platiti taj iznos ne smije trpjeti eventualne posljedice tih metoda nadzora koje izvršavaju carinske službe i da takvo naknadno knjiženje ne smije dovesti do toga da se carinska uprava tereti za plaćanje kamata; da navedeni naknadni nadzor također može dovesti do povrata iznosa preplaćenih carina; da se obračun iznosa preplaćenih carina izvršio na osnovi poreznih elemenata koje je prijavila sâma zainteresirana osoba te da je ona robom mogla raspolagati mnogo brže, nego da ju se provjeravalo prije odobrenja puštanja u promet; da takav povrat stoga također ne smije dovesti do toga da se carinska uprava tereti za plaćanje kamata“. [neslužbeni prijevod]

51. To načelo ravnoteže, koje se odnosi na uobičajeno puštanje robe u promet u skraćenim rokovima, prenosi se na Carinski zakonik i obuhvaćeno je općim pravilom iz članka 241. i drugim odredbama. Konkretno, članak 232. stavak 1. točka (b) predviđa da dužnik mora platiti zatezne kamate ako nije platio dospjeli iznos carine u propisanom roku (navedenom u članku 222. stavku 1. Carinskog zakonika)²⁴, što je suprotno općem izuzeću plaćanja kamata od strane carinske uprave u skladu s člankom 241. Carinskog zakonika²⁵.

52. U tom kontekstu, izuzeće od plaćanja kamata uzajamno je (carinska uprava i gospodarski subjekti) i opravdano uzimajući u obzir uobičajene okolnosti primjene elemenata nužnih za obračun carinskog duga, pod implicitnom pretpostavkom da se u pitanje ne dovodi pravni okvir koji ga uređuje, nego samo iznos ili neke pojedinačne okolnosti carinskog duga ili izvršenog obračuna²⁶.

53. Pravilo predviđeno za te slučajeve nedvojbeno se ne može primijeniti na druge slučajeve koji nemaju prevelike veze s brzinom carinjenja ni s pojedinačnim kriterijima svakog obračuna, ali koji, suprotno tomu, imaju veze s nevaljanošću uredbe kojom su uspostavljene antidampinške pristojbe. Smatram da u potonjem slučaju pravo na povrat nepropisno plaćenih iznosa i njihovih kamata izravno proizlazi iz proglašenja ništavosti uredbe kojom su uspostavljene antidampinške pristojbe. Za te pristojbe više ne postoji pravna osnova zbog čega obveze koje su bile nametnute ostaju bez zakonite „osnove”, a plaćeni iznosi na to ime trebaju se vratiti osobama koje su ih platile.

54. Prije nego što nastavim s razmatranjem, smatram da je primjereno pozvati se na sudsku praksu Suda u vezi s povratom iznosa koje su nacionalna tijela (uključujući carinske uprave) nepropisno stekla, protivno pravu Unije. Na kraju ovog razmatranja sudu koji je uputio zahtjev ponudit ću odgovor na način koji će mu biti koristan za donošenje konačne odluke²⁷.

55. U presudama *Metallgesellschaft i dr.* i *Test Claimant in the FII Group Litigation*²⁸ raspravljalo se o povratu nepropisno plaćenih poreza, primjeni načela postupovne autonomije i povratu kamata kao dodatnoj radnji²⁹. Konkretno, u drugoj se presudi navodi da „ako je država članica ubrala poreze protivno pravnim pravilima Zajednice, pojedinci imaju pravo na povrat ne samo nepropisno plaćenog poreza nego i iznosa plaćenih toj državi ili iznosa koje je ta država zadržala u izravnoj vezi s tim porezom. [...] To ujedno uključuje gubitke nastale zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima povodom prethodno obračunatog poreza.” [neslužbeni prijevod]³⁰ Stoga se naknada zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima uređuje kao dodatna obveza uz povrat glavnice duga.

24 — U presudi od 31. ožujka 2011., *Aurubis Bulgaria* (C-546/09, EU:C:2011:199), Sud je utvrdio da „članak 232. stavak 1. točka (b) [...] Carinskog zakonika Zajednice [...] treba tumačiti na način da je, u skladu s tom odredbom, naplata zateznih kamata moguća na još neplaćen iznos carina samo u odnosu na vremensko razdoblje nakon isteka roka za plaćanje tog iznosa”.

25 — Ista je ravnoteža prenesena na novi Carinski zakonik (Uredba br. 952/2013, članak 114. (koji uređuje kamate na carinski dug) i članak 116. stavak 6. (koji se bavi kamatama u slučaju povrata ili otpusta uvoznih ili izvoznih carina)).

26 — Komisija je na raspravi kao primjer navela pogreške u vezi s carinskim razvrstavanjem robe, u vezi s količinama koje su predmet puštanja u slobodni promet ili u vezi sa stopom obračunatih carinskih pristojbi.

27 — Na Sudu je da „iz svih podataka koje mu je dostavio nacionalni sud, a osobito iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, izve[de] elemente prava Zajednice koje treba tumačiti, ili prema potrebi ocijeni njihovu valjanost, uzimajući u obzir predmet spora” (presuda od 29. studenoga 1978., *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214), t. 26.).

28 — Presuda od 8. ožujka 2001., *Metallgesellschaft i dr.* (C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134) i presuda od 12. prosinca 2006., *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774). Obje su presude odlučivale o mogućoj povredi slobode poslovnog nastana i slobodnog kretanja kapitala, zbog različitog poreznog tretmana isplate dividenda između matičnih društava i društava kćeri, ovisno o tome jesu li rezidenti ili ne.

29 — Osobitost je predmeta u kojem je donesena presuda od 8. ožujka 2001., *Metallgesellschaft i dr.* (C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134), to što obveza plaćanja kamata nije akcesorna, nego je riječ o samom predmetu zahtjeva tužitelja u glavnim postupcima.

30 — Presuda od 12. prosinca 2006., *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774), t. 205.

56. Presuda Littlewoods Retail i dr.³¹ donesena u slučaju povrata poreznom obvezniku preplaćenog poreza (PDV-a) zbog nepoštovanja prava Unije, preuzima prethodnu sudsku praksu u vezi s pravom na povrat nepropisno stečenog poreza i gubitaka nastalih zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim iznosima. Dodaje da „iz te sudske prakse proizlazi da se načelo da države članice imaju obvezu nadoknaditi uz kamate iznose porezâ stečenih na temelju povrede prava Unije temelji na tom pravnom poretku”³².

57. Presudom Zuckerfabrik Jülich i dr.³³, donesenom u prethodnom postupku za ocjenu valjanosti, proglašena je ništavost Uredbe br. 1193/2009³⁴, s obzirom na to da je metoda izračuna kojom se služila bila protivna osnovnoj Uredbi Vijeća (EZ) br. 1260/2001 od 19. lipnja 2001. (SL 2001., L 178, str. 1.) o zajedničkom uređenju tržišta u sektoru šećera. Sud je stoga zaključio da valja nadoknaditi nepropisno plaćene pristojbe na proizvodnju šećera te, ponovno navodeći svoju prethodnu sudsku praksu, utvrdio da „pojedinci koji uživaju pravo na povrat nepropisno plaćenih iznosa [...] utvrđenih nevažećom uredbom također uživaju pravo na isplatu kamata povezanih s tim iznosima”.³⁵

58. U konačnici, nakon što je u presudi Irimie³⁶ utvrđeno da se članku 110. UFEU-a protivi nacionalno zakonodavstvo koje uspostavlja porez na onečišćenje prije uvoza automobila iz druge države članice, njome se slijedi praksa prethodnih presuda³⁷ i, nakon navođenja točke 205. presude Test Claimant in the FII Group Litigation³⁸, potvrđuje da se „načelo da države članice imaju obvezu nadoknaditi uz kamate iznose porezâ ubranih protivno pravu Unije temelji na tom pravnom poretku”³⁹.

59. Stoga je sudska praksa Suda utvrdila načelo prava Unije u skladu s kojim se povrat nepropisnih prihoda, koji su ostvareni na temelju propisa protivnih tom pravu, ne odnosi samo na nepropisno plaćene iznose, nego i na njihove kamate od trenutka plaćanja nepropisnog prihoda. U prije navedenim presudama pojavljuje se zajednički element, odnosno postojanje obveze plaćanja koja proizlazi iz pravnog pravila, nacionalnog pravila (presuda Irimie)⁴⁰ ili pravila Unije (presuda Zuckerfabrik Jülich i dr.)⁴¹, koje se kasnije proglašava neprimjenjivim ili ništavim zbog povrede prava Unije.

60. Iz te perspektive, povrat glavnice i kamata, bez razlikovanja jednog i drugog pojma, podliježe prvenstvu prava Unije, koje (osim u iznimnim slučajevima i ne dovodeći u pitanje određena vremenska ograničenja) ne dopušta da učinci pravila koja su mu protivna ostanu na snazi nakon što ih se presudom Suda proglasi nevažećima ili neprimjenjivima. Konkretno, kad je riječ o aktima Unije, članak 264. prvi stavak UFEU-a utvrđuje da ako se tužba za poništenje usvoji, predmetni akt proglašava se ništavim. Iz te pretpostavke proizlazi, kao što *a sensu contrario* potvrđuje drugi stavak istog članka, da u načelu ne mogu postojati „učinci akta koji je [Sud] proglasio ništavim”.

31 — Presuda od 19. srpnja 2012. (C-591/10, EU:C:2012:478)

32 — *Ibidem*, t. 26.

33 — Presuda od 27. rujna 2012. (C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591)

34 — O utvrđivanju pristojbi na proizvodnju u sektoru šećera za poslovne godine 2002./2003., 2003./2004., 2004./2005. i 2005./2006. (SL 2009., L 321, str. 1.)

35 — Točka 3. izreke

36 — Presuda od 18. travnja 2013. (C-565/11, EU:C:2013:250)

37 — *Ibidem*, t. 28. U tom smislu navodi da „gubitak konkretno ovisi o trajanju nemogućnosti raspolaganja iznosom koji je nepravilno plaćen na temelju povrede prava Unije te na taj način, u načelu, traje cijelo razdoblje od datuma nepravilnog plaćanja predmetnog poreza do datuma njegova povrata”.

38 — Presuda od 12. prosinca 2006., Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774)

39 — Presuda Irimie od 18. travnja 2013. (C-565/11, EU:C:2013:250), t. 22.

40 — Presuda od 18. travnja 2013. (C-565/11, EU:C:2013:250)

41 — Presuda od 27. rujna 2012. (C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591)

61. U ovoj fazi rasprave primjenjuje se članak 266. UFEU-a, na koji se Wortmann pozvao kao na osnovu svojeg zahtjeva, s obzirom na to da je institucija Unije čiji je akt proglašen ništavim (u ovom predmetu Uredba br. 1472/2006) dužna poduzeti „potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi”.

62. Komisija smatra da Wortmann nema legitimaciju pozivati se na presudu donesenu u postupku u kojemu nije sudjelovao, tim više što je presuda kojom je Uredba br. 1472/2006 proglašena ništavom to učinila „u dijelu u kojem se odnosi” na poduzeća koja su podnijela tužbu. Taj bi se prigovor u teoriji mogao usvojiti kad bi Wortmann želio sudjelovati u provedbenoj fazi presude pred institucijom Zajednice koja je donijela navedenu uredbu. Suprotno tomu, prigovor nije dopušten kad je riječ o mogućnosti da se navedeni poduzetnik, pred nacionalnim tijelima, poziva na presudu Brosmann u svoju korist jer je Wortmann usko povezan s Uredbom br. 1472/2006 i sa sporom koji je doveo do proglašenja njezine ništavosti, s obzirom na to da je bio uvoznik obuće koju su izvozili Brosmann i Seasonable i da mu je naložena antidampinška pristojba koju je sâm trebao platiti.

63. Upravo zbog njegova svojstva izravno pogođenog gospodarskog subjekta, koji se može pozvati na poništenje Uredbe br. 1472/2006, njemačka carinska uprava, nakon što je donesena presuda Brosmann, morala je Wortmannu vratiti iznos antidampinških pristojbi koje je on platio prema toj uredbi. U slučaju kamata koje odgovaraju toj nepropisnoj uplati nije postupio na isti način samo zbog zapreke koju je, prema navodima te carinske uprave, predstavljao članak 241. Carinskog zakonika. Ipak, ustrajem na tome da su njemačka carinska tijela pravilno, iako djelomično, izvela posljedice⁴² koje proizlaze iz proglašenja ništavosti Uredbe br. 1472/2006 prilikom povrata koji je zatražio Wortmann.

64. Članak 266. UFEU-a, u tom istom kontekstu, predstavlja normativnu smjernicu koja je korisna za usmjeravanje djelovanja nacionalnih carinskih uprava (i sudova država članica) kada iznose koje su one nepropisno naplatile valja vratiti iz vlastitih sredstava Unije. Neke od ispitanih presuda (Littlewoods Retail i dr. kao i Zuckerfabrick Jülich i dr.⁴³) odnosile su se upravo na neka od tih sredstava (PDV i namet na šećer).

65. Upravljanje vlastitim sredstvima (koja uključuju antidampinške pristojbe⁴⁴) provodi se u skladu sa shemom u okviru koje su carinske uprave država članica zadužene za njihov obračun i naplatu, pri čemu se prihod dijeli s Unijom. Država, prema tome, djeluje kao instrument institucija Europske unije. Ta okolnost podrazumijeva posebnu poveznicu nacionalnih tijela s presudom kojom se poništava uredba o antidampinškim pristojbama i osnažuje zahtjev da sud mora uzeti u obzir sudsku praksu Suda donesenu u tom području, kao i provedbene kriterije iz članka 266. UFEU-a.

66. Pojedinačni akt primjene antidampinških pristojbi, koji su donijela nacionalna tijela, predstavlja samo provedbu Uredbe br. 1472/2006: nakon što se ona, kao normativna osnova, poništi, carinsko tijelo treba donijeti „potrebne mjere” za stavljanje izvan snage obračuna koji se na njoj temeljio, uz sve posljedice koje to donosi. Potonje mjere pretpostavljaju povrat nepropisno plaćenih antidampinških pristojbi i plaćanje kamata na te pristojbe od trenutka njihova plaćanja. Samo se na taj način ponovno uspostavlja stanje kakvo je trebalo biti u slučaju da nije donesen provedbeni akt uredbe, koji je kasnije poništen. Budući da je to stanje ponovno uspostavljeno nakon duljeg razdoblja, tijekom kojeg Wortmann nije mogao raspolagati iznosima koje je nepropisno platio, isplatom kamata nadoknađuje se nemogućnost raspolaganja tim dijelom njegove imovine.

42 — U presudi od 1. lipnja 2006., P&O European Ferries (Vizcaya) i Diputación Foral de Vizcaya/Komisija (C-442/03 P i C-471/03 P, EU:C:2006:356) Sud je odlučio da presuda kojom se poništava odluka Komisije „dovodi do [njezina] retroaktivnog nestanka [...] u odnosu na sve pravne subjekte. Takva poništavajuća presuda stoga ima učinak *erga omnes*, što joj daje apsolutnu pravomoćnost”. Iako okolnosti iz tog predmeta nisu iste kao što su to one u ovom predmetu, ta je tvrdnja sukladna članku 264. UFEU-a.

43 — Presuda od 19. srpnja 2012., Littlewoods Retail i dr. (C-591/10, EU:C:2012:478) i presuda od 27. rujna 2012., Zuckerfabrik Jülich i dr. (C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591)

44 — Opći proračun Europske unije za financijsku godinu 2016. (SL 2016., L 48, str. 1.) u glavi naslovljenoj „Vlastita sredstva” (str. 36.) sadržava poglavlje 12. pod naslovom „Carine i ostale pristojbe iz članka 2. stavka 1. točke (a) Odluke 2007/436/EZ, Euratom”, koje, uz carine Zajedničke carinske tarife uključuje „ostale pristojbe koje su utvrdile ili će ih utvrditi institucije Europske unije u odnosu na trgovinu s trećim zemljama”.

67. U konačnici, na temelju poništenja valjanosti Uredbe br. 1472/2006 nastaje obveza povrata antidampinških pristojbi koje je platio Wortmann kao i obveza uvećanja tog iznosa za njihove kamate. Samo se na taj način u potpunosti neutraliziraju učinci carinskog obračuna koji su izvršila njemačka tijela i ukidaju ex tunc sve njegove posljedice. To je bila odluka Suda u predmetu koji je zaključen presudom Zuckerfabrik Jülich i dr.⁴⁵, a s kojim je ovaj predmet osobito usporediv.

68. Osim toga, u skladu s presudom Zuckerfabrik Jülich i dr.⁴⁶, to „pravo pojedinca“ nije povezano s mogućim izostankom načina za to da države članice, obvezane na povrat glavnice i kamata, mogu zatražiti svoj iznos, putem povrata, od institucija Unije koje su donijele poništenu uredbu⁴⁷. U skladu s istom smjernicom, ne vidim razloga zašto bi taj pojedinac, koji je već dovoljno imovinski oštećen obračunom antidampinške pristojbe koja, u konačnici, nije valjana, trebao podnijeti dvije tužbe na način da, s jedne strane, od nacionalne carinske uprave zahtijeva izravan povrat glavnice i, s druge strane, kao što se čini da predlaže Komisija, da na temelju članka 340. UFEU-a zahtijeva kamate zbog izvanugovorne odgovornosti institucija Europske unije.

69. Smatram da također ne postoje uvjerljivi argumenti kako bi se moglo tvrditi da *dies a quo* obračuna kamata treba biti datum na koji je donesena presuda Brosmann ili, u konačnici, datum na koji su zatražene sudskim putem. U vezi s tom posljednjom pretpostavkom, Sud je u presudi Irimie⁴⁸ utvrdio da se pravo Unije „protivi nacionalnim propisima koji ograničavaju kamate isplaćene prilikom povrata poreza stečenog na temelju povrede prava Unije na kamate obračunate od dana koji slijedi datum na koji je podnesen zahtjev za povrat navedenog poreza”.

70. Razlog za takvu presudu leži u tome što bi se, prihvaćanjem suprotnog pravila, poreznom obvezniku uskratila prikladna naknada za gubitak koji je pretrpio plaćanjem poreza protivnog prava Unije, odnosno gubitak koji „ovisi o trajanju nemogućnosti raspolaganja iznosom koji je stvarno plaćen na temelju povrede prava Unije [...] tijekom cijelog razdoblja od datuma nepropisnog plaćanja predmetnog poreza do datuma njegova povrata”⁴⁹. Smatram da se ta razmatranja mogu primijeniti, *mutatis mutandis*, na obračunate kamate kad je riječ o povratu carinskih pristojbi stečenih na temelju Uredbe o antidampinškim pristojbama, čiju je nesukladnost s pravom Unije utvrdio Sud. U tim slučajevima, obveza plaćanja nastaje izravno na temelju samog prava Unije, odnosno, *ipso iure*, a da njihov obračun nije povezan s posebnom obaviješću o plaćanju pratećih kamata uz glavicu duga.

71. Zbog analognih razloga također smatram da *dies a quo* obračuna kamata ne mora odgovarati, u ovom slučaju, danu objave presude Brosmann (2. veljače 2012.). Točno je da je Sud, u izvanrednim okolnostima predmeta Komisija/IPK International⁵⁰, odlučio da se zatezne kamate isplaćuju kao „mjera izvršenja poništavajuće presude, u smislu članka 266. prvog stavka UFEU-a”⁵¹ i da nije priroda

45 — Presuda od 27. rujna 2012., Zuckerfabrik Jülich i dr. (C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591)

46 — U točki 3. izreke, *in fine*, navedene presude navodi se da: „nacionalni sud ne može, u okviru svojeg diskrecijskog prava, uskratiti plaćanje kamata na iznose koje je država članica primila na temelju nevažeće uredbe zbog činjenice da ta država članica ne može tražiti odgovarajuće kamate koje se pokrivaju iz vlastitih sredstava Europske unije”.

47 — Zahtjevu za prethodnu odluku strano je pitanje, koje je talijanska vlada navela u svojim očitovanjima, mogu li njemačka tijela pokrenuti postupak protiv institucija EU-a kako bi naplatila iznos koji ta tijela trebaju vratiti osobama koje su platile antidampinške pristojbe iz poništene uredbe.

48 — Presuda od 18. travnja 2013. (C-565/11, EU:C:2013:250)

49 — *Ibidem*, t. 28.

50 — Presuda od 12. veljače 2015. (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Spor se vodio oko odluke Komisije o stavljanju izvan snage određenih potpora dodijeljenih IPK-u, na temelju koje navedeni poduzetnik više nije primao određene iznose te je morao vratiti primljene iznose uz pripadajuće kamate. Nakon poništenja odluke, Komisija je platila dugovane iznose koje je IPK vratio uvećano za „kompenzacijske kamate“ za razdoblje koje je prethodilo datumu poništavajuće presude.

51 — *Ibidem*, t. 30.

„priznanj[a] kompenzacijskih kamata [...] [koje] ulazi u okvir primjene drugog stavka tog članka 266., koji se poziva na članak 340. UFEU-a”⁵² u tome što je „cilj plaćanja zateznih kamata [...] paušalno obešteti nemogućnost ostvarenja tražbine i potaknuti dužnika da u najkraćem mogućem roku izvrši poništavajuću presudu”⁵³.

72. Smatram da presudu Komisija/IPK International (od 12. veljače 2015., C-336/13 P, EU:C:2015:83) treba čitati uzimajući u obzir posebnosti tog spora, pri čemu se njome ne smije odstupati od sudske prakse Suda koju sam naveo u prethodnim točkama⁵⁴. Stoga se primjenjuje načelo da iznosi koji su nepropisno plaćeni nacionalnim tijelima (u ovom slučaju carinskim tijelima), koji se temelje na nevažecim ili neprimjenjivim propisima, u skladu s pravom Unije, stvaraju pravo osobe koja ih je platila na povrat nepropisno plaćenih iznosa i na povrat kamata na te iznose od trenutka njihova plaćanja.

73. Kad je riječ o preostalim prigovorima iznesenima u vezi s obvezom povrata, uključujući kamate obračunate zbog nemogućnosti raspolaganja uplaćenim novcem, dovoljno je reći da nije dokazano postojanje mogućeg stjecanja bez osnove subjekta koji je platio antidampinške pristojbe (Wortmann) zbog prenošenja primljenog iznosa na treće osobe. Štoviše, njemačka carinska uprava koja je Wortmannu, bez prigovora, vratila uplaćeni iznos nije se ni pozvala na tu okolnost u vezi s glavnicom duga. Taj bi se prigovor još manje mogao podnijeti radi odbijanja plaćanja kamata koje je, u konačnici, potrebno vratiti zbog nemogućnosti platitelja da raspolaže uplaćenim novčanim iznosima za vrijeme dok ih je carinska uprava, objektivno gledajući, nepropisno zadržala.

V – Zaključak

74. Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na pitanja koja je postavio Finanzgericht Düsseldorf (Financijski sud u Düsseldorfu, Njemačka) odgovori sljedeće:

„Obveza carinskih tijela da vrate iznose koje je uvoznik nepropisno platio u vidu antidampinških pristojbi predviđenih uredbom koju je Sud proglasio ništavom uključuje povrat kamata povezanih s tim iznosima, koje se obračunavaju od trenutka njihova plaćanja.”

52 — *Ibidem*, t. 37.

53 — Presuda od 12. veljače 2015., Komisija/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83), t. 30. U točkama 37. i 38. obrazlaže zašto smatra da su tamo obračunate kamate zatezne, a ne kompenzacijske i dodaje: „Svrha te kategorije [kompenzacijskih] kamata jest neutralizirati protek vremena do sudske procjene iznosa štete, neovisno o bilo kakvom zakašnjenju koje je skrivio dužnik”. To obrazloženje postaje jasnije ako se dopuni točkom 92. mišljenja nezavisnog odvjetnika Y. Bota (predmet Komisija/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2014:2170)): „Dakle, Komisija je zbog *ex tunc* učinka poništenja bila dužna platiti sigurnu, određenu i utuživu glavnicu koja se sastojala od iznosa koje je bilo potrebno platiti ili vratiti IPK-u. Stoga je na tražbinu IPK-a trebalo platiti zatezne kamate koje su, na iznos koji je bilo potrebno platiti, tekle od zahtjeva koji je u tom smislu podnio IPK, a na iznos koji je bilo potrebno vratiti, od dana kad ga je IPK isplatio Komisiji”.

54 — Vidjeti prethodnu točku 46. i sljedeće.